

6.17.17.4. Lesnictví

<http://www.guard7.cz/nabidka/lexikon-bozp/sektory-bozp/lesnictvi>

Způsob organizace práce a pracovních postupů souvisejících s prací v lese a na pracovištích obdobného charakteru stanovuje Nařízení vlády č. 28/2002 Sb. a další technické normy vztahující se na lesnické stroje.

Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel je povinen stanovit pracovní postupy a organizovat práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru s ohledem na vykonávanou činnost, technologické postupy, zvláštnosti pracoviště, pracovní podmínky, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních úkonů a možnost ohrožení zaměstnanců klimatickými podmínkami, povětrnostní situací, zvířaty nebo hmyzem.

Zaměstnanec musí být vždy s těmito stanovenými pracovními postupy a organizací práce seznámen před zahájením prací. Dále musí být seznámen se způsobem zajišťování první pomoci a vybaven osobními ochrannými pracovními prostředky. Při práci vykonávané osamoceně nebo samostatně musí být zaměstnanec seznámen s pravidly pro dorozumívání mezi zaměstnanci na pracovišti nebo pro dorozumívání s vedoucím zaměstnancem. Při práci s ručním nebo přenosným nářadím s ostřím též obvazovým balíčkem.

Podle rizika práce, charakteru pracoviště a počtu zaměstnanců musí být pracoviště vybaveno prostředky pro poskytnutí první pomoci a přivolání rychlé lékařské pomoci.

U zaměstnance, který pracuje **osamoceně**, je zaměstnavatel povinen

zajistit, aby takový pracovník mohl přerušit práci, pokud nemůže pokračovat v práci bezpečným způsobem, a o přerušení práce informoval bez zbytečného odkladu vedoucího zaměstnance.

Další požadavky na organizaci práce a pracovní postupy při práci v lese

 Pěstební práce

 Těžba dříví

 Postup kácení a opracování stromů

 Soustředování dříví

 Manipulace a skladování dříví

 Odvoz dříví

Související legislativa

[Nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru](#)

Při pěstebních pracích musí zaměstnanci:

- při přepravě ručního náradí s ostrím chránit ostří ochranným krytem,
- při práci s křovinořezem nepracovat s demontovaným ochranným

krytem řezného nástroje a bez závěsného zařízení, dodržovat pokyny výrobce v návodu pro obsluhu a údržbu,

- kontrolovat technický stav a upevnění řezného nástroje před započetím a během práce,
- při přecházení na pracoviště vzdálenější než 50 m vypnout motor,
- křovinořezy přepravovat s krytým nebo demontovaným řezným nástrojem.

Při práci s křovinořezou se za ohrožený prostor považuje kruhová plocha o poloměru 15 m, nestanoví-li výrobce jinak.

Bližší požadavky na organizaci práce a pracovní postupy jsou uvedeny v kapitole [Křovinořezy](#)

Při těžbě dřeva je zaměstnavatel povinen zajistit, aby zaměstnanci nepracovali:

- za povětrnostní situaci, kdy nelze u káceného stromu bezpečně dodržet určený směr kácení,
- při poklesu teploty pod -15°C po celou dobu výkonu práce,
- za snížené viditelnosti pod dvojnásobnou výšku káceného stromu,
- na svazích, kde současně nad sebou pracují i jiní zaměstnanci tehdy, hrozí-li nebezpečí samovolného pohybu dříví,
- v ohroženém prostoru zavěšeného nebo podříznutého stojícího stromu,
- při odvětvování, odkorňování nebo zkracování stromu ve vzdálenosti méně než 5 metrů mezi sebou,
- současně na jenom stromu.

Organizace těžby

Zaměstnanci při těžbě musí být nejméně každých 30 minut kontrolováni. Nesmějí pracovat sami, pokud nemohou zvládnout bezpečné kácení. Při pohybu v prostoru, kde hrozí nebezpečí pádu větví nebo stromů, musí používat ochrannou přilbu.

Při stanovení pracovních postupů kácení stromu je nutné zohlednit především druh dřeviny, průměr a výšku kmene, stáří a zdravotní stav stromu, tvar koruny, charakter pracoviště a klimatické podmínky a povětrnostní situaci a stanovit směr kácení.

Před zahájením kácení stromu musí zaměstnavatel zajistit bezpečnou ústupovou cestu šikmo dozadu od zamýšleného směru pádu stromu a zajistit vyčištění blízkého okolí káceného stromu od překážek a provedení odřezání zesílených kořenových náběhů a odvětvení spodní části stromu maximálně do výšky ramen zaměstnance.

Při kácení stromu o průměru nad 15 centimetrů na pařezu se provede směrový zářez do hloubky jedné pětiny až jedné třetiny průměru stromu, jeho výše je dvě třetiny hloubky. Hlavní řez se vede vodorovně v horní polovině směrového zářezu. K zajištění bezpečného pádu stromu do určeného směru se ponechá nedořez hlavního řezu o průměru nejméně 2 cm. U stromu do průměru 15 cm na pařezu lze směrový zářez nahradit vodorovným řezem. Proti sevření řetězové pily a k usměrnění stromu do směru pádu se do hlavního řezu vloží vhodná pomůcka, například dřevorubecká lopatka nebo klín.

Při zpracování napružených stromů musí být veden první řez na straně tlaku, doříznutí kmene se provádí na straně tahu, přičemž zaměstnanec musí zaujmout polohu mimo směr pružení.

Při odvětvování a odkorňování stromu musí být práce prováděny z horní strany svahu nad stromem.

Vývraty, polovývraty, podříznuté stojící nebo zavěšené stromy musí být uvolněny přednostně.

Je zakázáno na zavěšený strom lézt, srážet závěs kácením dalšího stromu na něj, kácet strom, na kterém závěs spočívá a zavěšený strom odřezávat po špalcích. Uvolnění závěsu se provádí jedním z následujících způsobů:

- uvolnění stromu pomocí mechanizačního prostředku nebo potahu,
- otáčení zavěšeného stromu kolem jeho osy,
- odsunování stromu pákou,
- uvolnění speciálním stahovákem.

Práce v obtížných pracovních podmínkách, kterými jsou zejména kácení stromů nahnilých a ztrouchnivělých, zpracování soustředěných vývrátů, polovývrátů a polomu, jakož i kácení stromů u pozemních komunikací, v obvodu dráhy a v ochranných pásmech, se musí provádět jen za trvalého odborného dozoru určeného zaměstnavatelem.

Při zpracování polomů je zaměstnavatel povinen zajistit organizaci práce a pracovní postupy tak, aby:

- zaměstnanec nepracoval osamoceně,
- všechny přístupové cesty a přibližovací linky byly uvolněny přednostně,
- postup těžby směřoval od přibližovacích linek do porostu, přičemž se přednostně odstraňovaly zavěšené a polovyvrácené stromy,
- nakupené vývraty byly zpracovány pouze po vytažení stromu mechanizačním prostředkem,
- před každým provedením řezu kromě odvětvení měl zaměstnanec připravenou bezpečnou ústupovou cestu,
- při odřezávání vývratu byl kořenový koláč před oddělením stromu zajištěn proti zvrácení; je-li kořenový koláč nakloněn ve směru ležícího stromu, může být kmen oddělen ve vzdálenosti rovnající

se výšce koláče, případně dále. Po oddělení kmene je nutné kořenový koláč vrátit do původní polohy a případně oddělit dále využitelnou oddenkovou část kmene.

Při mechanizované těžbě dříví musí být před nasazením mechanizačního prostředku pro těžbu dříví provedena příprava pracoviště tak, aby byly porosty rozčleněny, určen počet a směr vyklizovacích linek pro soustřeďování dříví a odpovídajících manipulačních a skladovacích prostor včetně jejich vyznačení; současně musí být zajištěna stabilita mechanizačního prostředku pro těžbu dříví. Při nasazení více mechanizačních prostředků pro těžbu dříví na jednom pracovišti musí být koordinován jejich provoz.

Ohroženým prostorem při použití stroje pro těžbu dříví se rozumí kruhová plocha o poloměru nejméně dvojnásobné výšky káceného stromu, zvětšená o délku ramene stroje.

Bližší požadavky pro práci s motorovými pilami jsou uvedeny v kapitole [**Ruční motorové řetězové pily**](#)

Při soustřeďování dříví je zaměstnavatel povinen zajistit organizaci práce a pracovní postupy tak, aby:

- nebyla překročena povolená svahová dostupnost mechanizačního prostředku,
- byl na skládkách respektován přirozený sklon soustřeďovaného dříví; zaměstnanci nestoupali na soustřeďované dříví a nepřekračovali jej za pohybu,
- nedocházelo k bezúvazkovému soustřeďování dříví na pracovišti, kde hrozí nebezpečí samovolného pohybu dříví,
- zaměstnanci se nezdržovali ve vnitřních úhlech lana navijáku, mezi lany, pod lany, pod zavěšeným nákladem a v prodlouženém

směru napnutých lan a neusměrňovali náklad rukou, jsou-li lana navijáku v pohybu,

- zaměstnanci se nezdržovali v ohroženém prostoru zvedaného, dopravovaného a odkládaného dříví při jeho soustředování vrtulníkem,
- byl dodržován zákaz vstupu do ohroženého prostoru pracoviště a byly používány bezpečnostní značky a signály a před zahájením soustředování dříví byly odstraněny překážky z přibližovacích linek a určeny ohrožené prostory pro jednotlivé pracovní operace, zejména prostory k plnění pohonných hmot a k údržbě používaných zařízení a určen počet a umístění skládek dříví,
- při soustředování dříví vrtulníkem navigoval vrtulník jeden zaměstnanec ze země a další zaměstnanec upevňoval nebo odepínal přepravovaný náklad,
- na pracovišti, kde hrozí nebezpečí samovolného pohybu dříví a ztráta stability mechanizačního prostředku při provozu, se dříví vyklizovalo lanem pomocí směrové kladky; uvolňování dříví na svahu ručním nářadím musí být prováděno vždy z horní strany svahu nad ležícím stromem,
- při soustředování dříví lanovým dopravním zařízením (dále jen "lanové zařízení") se navíjecí bubny spouštěly jen na znamení zaměstnance, který dříví připevňuje nebo uvolňuje a přitom se používala stanovená signalizace a zaměstnanec, který dříví připevňuje nebo uvolňuje, sledoval jeho pohyb a přitom se pohyboval tak, aby nedošlo k jeho zasažení uvolněnou kladkou, přetrženým lanem nebo odvalujícím se dřívím. Při zachycení dříví o překážku musí být dán signál k zastavení chodu lanového zařízení.

Při soustředování dříví koňským potahem musí být úvazek před upevněním nebo sejmutím z dříví odepnut od potahu, aby se vyloučilo možné zranění zaměstnance při náhlém pohybu potahu; zaměstnanec

doprovází vlečené dříví v bezpečné vzdálenosti, na svahu z horní strany nad potahem a v zatáčkách musí vést koně z vnitřní strany.

Výjimečně, v případě slabých a krátkých sortimentů dříví, se vyklizování a přenášení dříví provádí ručně. Při volném spouštění výřezů ze svahu se v ohroženém prostoru nesmí nacházet, kromě zaměstnanců vykonávající zde práci, jiné fyzické osoby.

Při manipulaci a skladování dříví je zaměstnavatel povinen zajistit organizaci práce a pracovní postupy tak, aby zaměstnanci:

- na manipulační lince neuváděli zkracovací pilu do řezu, pokud není dříví v klidu a stabilizováno,
- nerozřezávali překřížené dříví; ručně nemanipulovali s dřívím při jeho navalování k dopravníku,
- nepohybovali se po konstrukci nadúrovňových dopravníků a nepřekračovali podélně transportéry za chodu mimo určené přechody,
- nevstupovali na uskladněné dříví,
- nevyprošťovali ručně lana navijáku a nepřekračovali je, jsou-li v pohybu a nezdržovali se v ohroženém prostoru při rozkulování dříví.

Při volném uskladňování dříví na skládce je nezbytné dodržovat takový sklon uskladněného dříví, aby se zabránilo jeho samovolnému pohybu; k zajištění se použijí zajišťovací klíny.

Při ručním navalování kulatiny nesmí dříví uskladněné dříví přesáhnout výši 1,5 m; manipulace se provádí po jednotlivých kusech dříví uložených v jedné vrstvě.

Při odvozu dříví je zaměstnavatel povinen zajistit organizaci práce a pracovní postupy tak, aby zaměstnanci:

- neprováděli nakládku na odvozní prostředek nebo vykládku z odvozního prostředku, který není zajištěn proti pohybu a převrácení,
- nepopojížděli s břemenem zavěšeným na hydraulické ruce,
- nezdržovali se v ohroženém prostoru nakládaného nebo skládaného dříví,
- nepřeváželi dříví nezajištěné proti pohybu a vypadnutí z odvozního prostředku.

Na ložnou plochu odvozního prostředku se dříví ukládá tak, aby náklad u klanic nepřesahoval více než polovinou oblíny kmene a střed nákladu nepřesahoval výšku klanic o více než 35 cm. Pro výstup na ložnou plochu musí být odvozní prostředek vybaven žebříky nebo pevně zabudovanými stupadly.

Podmínky bezpečné práce při používání motorových řetězových pil, křovinořezy a práce ve výškách podrobněji specifikují dané kapitoly.